

Ejendomsret her i Danmark. Af samme Beskaffenhed er det Problem, vi staar overfor i Øjeblikket. Vi staar ikke overfor at skulle gøre et Indgreb i Ejendomsretten, men overfor at skulle skabe Ejendomsret for mange flere Mennesker i vort Land, til Gavn for dem selv; til Gavn for Produktionen, til Gavn for hele vort Folkeliv. Jeg siger, at den højtærede Minister havde Ret i denne Udtalelse; men han har ikke draget Konsekvensen deraf i det Lovforslag, han her har fremsat. Konsekvensen af den højtærede Ministers Sammenligning mellem den Reform, der her er Tale om, og Bondereformerne i Slutningen af det 18de Aarhundrede maa være Overgangen til den Tilstand, jeg her nævnte, hvor der skabes Ejendomsret hos de mange gennem en Udvikling fra det Punkt, hvorpaa vi staar i Dag.

Ud fra den Opfattelse, jeg her har gjort gældende, maa jeg sige, at jeg var glad for, at den højtærede Minister under Finanslovens første Behandling sagde, at han ikke var nogen principiel Modstander af Udbyttedeling, og at han med Glæde vilde optage en Forhandling derom, naar Tiden kom; thi derigennem aabner der sig Udsigt til, at denne Sags Behandling i et Udvalg vil formaa at klarlægge, hvor der findes en baade i Forholdet til Rigsdagen og i Forholdet til Erhvervslivet fremkommelig Vej i dette for hele vort Produktionsliv saa vigtige Spørgsmaal.

Under disse Forhold, da den højtærede Minister paa Forhaand har kunnet give Tilsgagn om at ville drøfte hele dette Problem paa et bredere Grundlag end det, der repræsenteres af det foreliggende Lovforslag, mener jeg ikke, der er nogen Grund til at gaa dybt ind paa Enkeltheder i Lovforslaget. Jeg vil blot sige, at der for mig, som Forholdene ligger her i Landet, ikke er Tvivl om, at Lovforslagets Omraade er alt for vidtspændende, naar det medtager Bedrifter, der beskæftiger helt ned til 5 Personer. Det er Storbedriftens Forhold, der giver den sociale og psykologiske Baggrund for en Nyordning paa dette Omraade, og derfor maa Forsøgene paa Nydannelse ogsaa sætte ind her.

Jeg skal i denne Forbindelse fremkomme med nogle faa Bemærkninger i Anledning af en Udtalelse af den højtærede Minister angaaende Smaabedriftens Fremtidsudsigter. Den højtærede Minister udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, at der var en Tendens oppe i vor Tid til at haabe paa en Tilbagevenden produktionsmæssig set til det gamle idylliske Haandværk. Der haabes fra mange Sider, sagde Ministeren,

paa en Decentralisation og Udstykning af Industrien i smaa Bedrifter. Ministeren sagde, at han betragtede dette som romantisk Sværmeri. Jeg vil hertil sige, at vi fra vor Side ønsker ikke og tænker os ikke Muligheden af at skruer Udviklingen tilbage, at optage forældede Produktionsmetoder med ringere Produktivitet og ringere Konkurrencemuligheder; den Koncentration af Industrien, der paa ethvert af Udviklingens Trin produktionsmæssig er den mest fordelagtige, maa Samfundet indrette sig efter, selv om der flyder sociale Vanskeligheder deraf — saa maa man se at overvinde disse Vanskeligheder bagefter. Men jeg vil paa den anden Side gerne advare imod, at man lader sig bjergtage af Storbedriftens Trylleri, saaledes at man paa Forhaand afviser enhver Tanke om, at Udviklingen paa specielle Omraader kan give Smaabedriften og den mindre Industri nye Opgaver, nye Chancer.

Jeg kan ikke lade være med at sige, at jeg somme Tider hos den højtærede Ministers Parti savner Blik herfor, det er, som om Ministerens Parti ofte ikke kan faa Øje paa andet end de store Dampmaskiner. Men saadan er Samfundet ikke indrettet endnu. Overfor en Tendens i den Retning vil jeg sige, at der skal gives Haandværket og den mindre Bedrift fair play i Forhold til Storbedriften, den store og den lille Bedrift maa i den Kamp, der er standende mellem dem, staa paa lige Fod: Lad Storbedriften udnytte de Fordele, den har gennem Arbejdets Deling, lad den udnytte de Fordele, den har gennem Dampmaskinens Kraftkoncentration, og lad den lille Bedrift drage den fulde Nytte af den Kraftens Spredning, som gøres mulig gennem Elektricitetens Brug, lad den lille Industri tage de Fordele, der i Fremtiden kan følge af Sæmmenslutning og Kooperation paa det Omraade ogsaa — lad begge Parter udnytte de tekniske Muligheder, Udviklingen byder dem.

Men det kan jo ikke nægtes, at den moderne Udvikling i nogle Retninger tenderer henimod at give Storbedriften kunstige Fordele og begunstige den (*Trier*: Det er omvendt.). Jeg hører, at det ærede Medlem Hr. Trier siger, det er omvendt, og jeg skal derfor nævne et Omraade, paa hvilket jeg dog tror, det ærede Medlem vil være enig med mig, nemlig det Forhold, der giver sig til Kende gennem Kapitalens Koncentration. Kapitalens Koncentration i det moderne Samfund fører med sig, at den nødvendige Kapital næsten altid er til Stede til at skabe den højeste tekniske Udvikling indenfor Storbedriften. Det er ofte anderledes med den lille Industri, de tekniske